

ba pripravíť. No stále majú neuveriteľne veľa voľnosti a slobody. Kritériá postupu mladších do skupiny starších žiakov sú pozoruhodné: prvou podmienkou je poznať hodiny, druhou prezentovať ľubovoľnú tému alebo malý projekt pred ostatnými. Treťou podmienkou je vedieť sa sústrediť pri vybranej činnosti minimálne 20 minút.

Netradičný školský poriadok

Po príchode do školy vypínajú deti mobility a odovzdávajú ich pedagógovi do sejf. Vyzdvihnú si ich opäť pri odchode zo školy. Každý týždeň začína v „bitkárni“. Deti a pedagógovia sa tu spoločne stretávajú a prekárajú sa. Podmienkou je byť na kolenách. „Dostávame sa tu do svojho tela a ladíme sa, pretože po víkendoch prídu deti ako vymenené.“ Vonku nachádzame trampolínu bez ochranného siete. Zámerne tam nie je, aby deti nestrácali pozornosť a boli dostatočne vnímavé. Fascinujúce, v akých saltách a výškach ich vidíte skákať. Na začiatku roka každý rodič podpíše prehlásenie o tom, že dieťa môže prísť v zariadení k úrazu.

V škole platia tri pravidlá: 1. Rešpektuj všetkých a všetko (vrátane materiálnych vecí), 2. Nikoho nevyrušuj, 3. Nebehaj v priestoroch školy. Ako trest za „zašpinenie priestoru“ nadávkou musí dieťa niečo upratať.

Pomáhame nájsť cestu

Deti si organizujú aktivity tak, ako im vyhovujú. Pedagógovia sa tomu prispôbujú. „Deti potrebujú čas

Primaria - škola na mieru

Presun do lesa, kde deti trávia každý piatok, prebiehal divoko. Nečakalo sa na spoločný odchod. Chlapci niesli dýky, nože a palice. Nablízku nebol okrem nás žiadny dospelý. Po príchode do lesa už skupinka detí pripravovala oheň, dvaja mladší žiaci sa rozhodli, že si spravia svoj, a tak neďaleko kopali jamu. Niektorí chlapci a dievčatá rúbali konáre stromov, iní píľili, pár detí sedelo, ostatné sa hrali s ílom v blízkom potoku. Začalo sa variť. Činnosti si každý vyberal slobodne.

Niektoré deti chodili bosé, iné sa poriadne vymáčali v neďalekom potoku. Chlapci nosili z lesa mach a vystielali s ním svoje príbytky, robili koberce. Učitelia varili, stavali i spievali. Vo všetkom, čo robili, boli ponorení ako deti, zdalo by sa, že na nich vôbec nedávajú pozor. Nebolo počuť: to nesmieš! Dávaj pozor! Naopak, bolo cítiť pohodu, ktorá nastane, keď sú ľudia nalaďení na jednej vlne. Každý tu mal svoje miesto a všetko plynulo hladko.

Títo žiaci a učitelia boli z Primarie, súkromnej základnej školy vo Švajčiarsku, ktorá funguje 16 rokov a je súčasťou siete alternatívnych škôl SBW. Je to inovatívna škola s voľným rozvrhom, ušitá na mieru pre 50 detí s piatimi pedagógmi a tromi asistentmi. Navštevujú ju deti z rôznych sociálnych skupín. Deti, ktoré iné školy nepochopili, alebo ktoré jednoducho nezapadli. Nájde tu deti rodičov, ktorí rezonujú s myš-

lienkou a princípmi školy: rešpektujúci prístup, autonómne učebné postupy, vhodne pripravené učebné prostredie a viera v dieťa a jeho schopnosti.

Všetci sú vítaní

Nie je to elitná škola pre vybrané deti. Jeans, pedagóg starších detí, kreslí Gaussovú krivku a vysvetľuje: „Bežné školy sú vytvorené pre deti, ktoré sa nachádzajú v blízkosti stredu tejto krivky – sú priemer. Naša škola dáva priestor všetkým od začiatku krivky po jej koniec.“ Je tu viditeľne väčší počet chlapcov, vraj dievčatá sú prirodzene lepšie prispôsobivé bežnému školskému systému.

Deti sú rozdelené do dvoch skupín, mladšie (4 – 8 rokov) a staršie (8 – 12, 13 rokov). Vyberajú si, čo chcú robiť, dáva sa dôraz na to, čo ich baví, v čom sú dobrí. U starších sa viac prihliada na to, čo od nich v budúcnosti bude žiadať stredná škola, na ktorú sa tre-

Nie náhodou majú otázniky tvar háčikov. Zachytia žiakov a ponoria ich hlbšie do učiva.

parafráza výroku Ch. Wendiga

Máte v triede zvedavých žiakov, ktorí vás bombardujú otázkami? Ak si s nimi nevieť rady, zamestnajte ich týmto:

1 Hádanka na úvod

Ten, kto to vymyslel, to nechce. Ten, kto to kúpil, to nepotrebuje. Ten, kto to potrebuje, o tom nevie. Čo je to?

2 Navrhnete názov knihy!

Martin Mojžiš na stránkach časopisu *.týždeň* už celé roky pútavo píše o vede. Povzbudený dobrými ohlasmi sa rozhodol vydať tieto texty aj knižne. Jeho prvá kniha (vyšla vlni) mala zaujímavý názov: *Jeden výdych koňa*. Pred pár týždňami vyšlo druhé pokračovanie, ktoré sa volá *Dva hrby ťavy*. Keď som ten názov uvidel, moja prvá myšlienka bola: *ako sa asi bude volať tretí diel?* Názvy Martinových kníh to

pokračovanie zo str. 22

a priestor, v ktorom si môžu vybrať z rôznych možností. Na základe slobodného výberu zisťujú, čo ich zaujíma a aké majú potreby,“ vraví Judith, pedagóg starších detí.

Každý učiteľ na nás pôsobí ako človek, ktorý robí to, čo ho baví, s plným nasadením a iskrou v očiach. „Necháme sa viesť dieťaťom a jeho potrebami, to je naša priorita. Iba vedome prítomný a pozorujúci pedagóg môže vyvolať v deťoch impulzy podnecujúce ku skúmaniu a poznávaniu. Nie je to jed-

tiž zjavne sledujú istú zákonitosť. Vedeli by ste mu poradiť vhodný názov pre tretiu knihu? (Všetky návrhy, ktoré nám pošlete, mu odovzdáme.)

3 Žirafie jazyky

Od hrbov ťavy je iba krôčik k jazyku žirafy. Všimli ste si niekedy, že žirafy majú celkom čierny jazyk? A viete prečo? V prírode je máločo náhodné...

4 Kalé a horázne úmysly

Pridaním predpony ne- vo väčšine prípadov zmeníme význam slova na opačný: dobytý – nedobytný, vedomý – nevedomý, pekný – nepekný. Existujú však aj slová, ktorých význam sa pridaním predpony ne- nezmení, teda X a ne-X sú takmer synonymá. Nájdite aspoň jedno také slovo.

V slovenčine máme tiež slová, ktoré budia dojem, že vznikli pridaním predpony ne-, ale po jej odobratí zostane slovo, ktorého význam je záhadou. Napríklad: *nekalý* (čo je „kalý“?), *nehorázny* (čo je „horázny“?) **nechaj** (čo je „chaj“?). Je aj v týchto prípadoch ne- predponou? A ako takéto slo-

noduché a z našej strany to vyžaduje veľa snahy. No je to nevyhnutné, ak chceme skutočne spoznať dieťa a poskytnúť mu potrebnú podporu pre jeho rozvoj. Treba povedať, že dieťa vie vždy, čo chce, ale nie vždy vie, čo je pre neho dobré. Našou úlohou a zodpovednosťou zároveň je pomôcť mu nájsť cestu, ktorá je pre neho v danej chvíli správna, aj keď nie vždy je tou najjednoduchšou,“ dodáva Judith.

V spolupráci s neziskovou organizáciou Verein True Move a expertmi

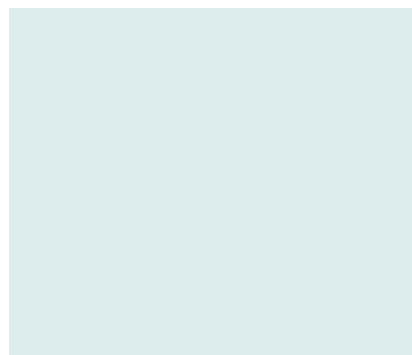
OTÁZKY PRE ŠPEKULANTOV

vá vznikajú?

5 Tri vrecia s ovocím

Predstavte si, že pred vami ležia tri nepriehľadné vrecia. Viete, že v jednom sú iba jablká, v jednom iba hrušky a v jednom jablká aj hrušky. Neviete však, ktoré vrece je ktoré. Na každom vreci je síce lístoček označujúci jeho obsah („jablká“, „hrušky“, „jablká a hrušky“), ibaže vám bolo povedané, že lístočky niekto zámerne poprehadzoval tak, že na každom vreci je nesprávny lístoček. Vašou úlohou je vybrať poslepačky z jedného vrecia jedno ovocie a na základe neho správne určiť obsah všetkých troch vrecí. Ako to urobíte?

z Primarie spolupracujeme na multimediálnom manuáli alternatívnych postupov vzdelávania. Zverejňovaný bude od júna 2014 na webovej stránke: www.zivaucebica.org. ■

► Viera LASÁKOVÁ
Daphne, m. o.

Projekt je podporovaný prostredníctvom Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce v rámci rozšírenej Európskej únie.